

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань культури і духовності

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-44-83, факс: 255-47-56

№ 04-22/6/2-334/166076

" 7 " листопада 20 16 р.

ДРЕБОТУ Ю.Ю.

Шановний Юрію Юрійовичу!

На виконання доручення Першого заступника Голови Верховної Ради України І. Геращенко від 01.07.2016р. електронна петиція щодо скасування рішень міської влади м. Львова передано для розгляду Комітету з питань культури і духовності. Комітет розглянув петицію у межах своїх повноважень і повідомляє наступне.

Відповідно до частин першої та другої статті 17 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» релігійні організації мають право використовувати для своїх потреб будівлі і майно, що надаються їм на договірних засадах державними, громадськими організаціями або громадянами.

Культові будівлі і майно, які становлять державну власність, передаються організаціями, на балансі яких вони знаходяться, у безоплатне користування або повертаються у власність релігійних організацій безоплатно за рішеннями обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а в Республіці Крим - Уряду Республіки Крим.

Тобто, вирішення майнових питань релігійних організацій можливе тільки за двох умов.

У першому випадку - шляхом передачі культових будівель та майна, які становлять державну власність, організаціями, на балансі яких вони знаходяться у безоплатне користування. Відповідно до вимог договору державна організація передає, а користувач приймає у безоплатне користування культову будівлю, інше майно, що є державною власністю і перебуває на балансі державної організації (далі - майно). Для передачі і повернення майна сторони утворюють комісію, головою якої призначається представник державної організації. Набуття права користування майном виникає з моменту підписання сторонами акта приймання-передачі майна, який є невід'ємною частиною цього договору.

Крім того, згідно з положеннями частини восьмої статті 17 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» договори про надання в користування релігійним організаціям культових та інших будівель і майна можуть бути розірвані або припинені в порядку і на підставах, передбачених цивільним законодавством України.

В іншому випадку можливе повернення у власність релігійних організацій культових будівель і майна, які становлять державну власність, шляхом реституції. При цьому слід враховувати, що відповідно до пунктів 9.3 та 9.4 Роз'яснення Вищого Арбітражного суду України від 29.02.96 № 02-5/109 «Про деякі питання, що виникають при застосуванні Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» під поверненням культових будівель і майна слід розуміти повернення зазначених будівель і майна у власність релігійних організацій того ж самого конфесійного напрямку, наприклад, громадам православної церкви, Римо-католицької церкви тощо. Доказами належності культового майна або будівель тій чи іншій релігійній організації можуть бути довідки державних архівних установ, Державного комітету України у справах релігій, архівні документи церковних організацій (шематизми), рішення місцевих органів влади та інші письмові докази. Враховуючи вищезазначені вимоги законодавства України, майно повертається релігійній організації на підставі рішення відповідного місцевого органу виконавчої влади.

Але обов'язковою передумовою для такої передачі є відповідне рішення державної організації. Тобто, законодавством України врегульовано механізм щодо повернення у власність релігійних організацій культових будівель і майна, а також їх передачі відповідним релігійним організаціям у безоплатне користування.

Також передбачено порядок почергового користування культовими будівлями та майном двома або більше релігійними громадами. Так, згідно з частиною третьою статті 17 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» культова будівля і майно, що є державною власністю, може передаватися у почергове користування двом або більше релігійним громадам за їх взаємною згодою. При відсутності такої згоди державний орган визначає порядок користування культовою будівлею і майном шляхом укладення з кожною громадою окремого договору.

Проте, можливе виникнення певних проблем у тих випадках, коли культові будівлі та майно, передані на законних підставах до сфери управління органів державної влади чи до комунальної власності, до того, як будь-яка релігійна організація висувала свої законні вимоги щодо такого майна. Такі органи державної влади чи органи місцевого самоврядування є добросовісними набувачами (стаття 330 Цивільного кодексу України). У такому випадку можливо здійснити передачу у безоплатне користування релігійній організації відповідного майна відповідним державним органом, у сфері управління якого воно знаходиться. Повернення у власність релігійних організацій культових будівель і майна, за таких умов, можливе лише після вирішення питання щодо передачі відповідних об'єктів до сфери управління місцевих органів виконавчої влади.

Згідно з частиною десятою статті 17 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» рішення державних органів з питань володіння та користування культовими будівлями і майном можуть бути оскаржені до суду в порядку, передбаченому Цивільним процесуальним кодексом України. Так, відповідно до пункту 3¹ частини першої статті 236 Цивільного процесуального кодексу України, суд розглядає справи, зокрема, по скаргах на рішення, прийняті відносно релігійних організацій. Положеннями статей 248¹¹ та 248¹² зазначеного Кодексу встановлено, що у судовому порядку можуть бути оскаржені рішення державних органів, зокрема, з питань володіння та користування культовими будівлями та майном. Скаргу може бути подано в суд релігійною організацією, права якої порушено. Скарги на рішення місцевих державних органів подаються до Верховного Суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, а на рішення державного органу України у справах релігій - до Верховного Суду України.

Враховуючи зазначене вище, Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності, не має впливу на рішення міської влади м. Львова, а також не може скасувати рішення про передачу костелів м. Львова релігійним громадам УГКЦ.

З повагою
Голова Комітету

М. КНЯЖИЦЬКИЙ